

לבעלה עושה רצונו. ועל הכל להיות שעשועים לפניו יתברך, וכדכתיב – **כי כרם ה' צבאות בית ישראל ואיש יהודה נטע שעשועיו** (ישעיה ה, ז) וכעין שיהיה לעתיד לבוא כדאיתא בחז"ל – **אטייל עמכם בגן עדן**.

מצוות ציצית - לבן ותכלת- עבד ובן

מצוות ציצית על פי פשוטה היא לעטר את הבגד בציצית, כי הציציות הם עיטור ונוי לבגד ומשוות לו צורה של בגד שרד חשוב ומכובד כעין בגדי כהונה, וכאשר נביט ונראה שאנו עטויים בבגדי שרד, נזכור את תפקידנו הרם והנישא היותנו עבדי ה' - ממלכת כהנים וגוי קדוש, כלומר תפקיד שמחייבנו להיות קדושים ומכובדים, ובכך תזכיר לנו ראית הציצית שעלינו להיות קדושים ולקיים את כל המצוות כראוי לעבדי ה'.

נוסף על כך יש בציצית מצוה של תכלת - 'ונתנו על ציצית הכנף פתיל תכלת', ואמרו בגמרא - **תניא היה רבי מאיר אומר מה נשתנה תכלת מכל מיני צבעונין מפני שהתכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע לכסא הכבוד שנאמר ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים לטוהר** (מנחות מג:).

שני גוונים הללו שני עיטורים הם ולשתי זכרונות הם באים. חוטי הלבן מזכירים לנו את היותנו עבדי ה' ומשרתיו וכתוצאה מכך את חובתנו לעבדו ולשמוע בקולו.

אולם צבע התכלת הוא תוספת של עיטור ונוי, שמזכיר לנו את הקירבה שאנו קרובים אל ה'. כי המצוה לעטר את בגדינו בגוון המאפיין ומזכיר את מקום ה', אינה מתחייבת מצד היותנו עבדי ה' לבד. כי דרגה זו עדיין אינה מספקת בשביל להתנאות בצבע הדומה לכסא הכבוד, אך נצטוונו בזאת מחמת המעלה של היותנו 'קרובים' אל ה' בחינת 'בנים אתם לה' אלוקיכם', ופתיל התכלת השזור בין חוטי הציצית מזכיר לנו כי אנו בנים לה', וכתוצאה מכך נשמור לעשות את המצוות ולהיות קדושים כראוי למי שהם בנים לה', וכשם שמצינו גם בבגדי הכהונה שבגדי כהנים הדיוטות היו עשויים לבן ומעילו של הכהן הגדול היה כליל תכלת, כי הכהנים הם עבדי ומשרתי המלך ואולם הכהן הגדול הוא בן בית אצל ה' שנאמר בו מן המקדש לא יצא, ולכן ראוי לבגדיו שיהיו עשויים בצבע התכלת, (ובמקו"א יתבאר בארוכה מעמדו של הכהן גדול כבן בית אצל המקום, לעומת כהן הדיוט המשמש בתפקיד כמשרת).

ושם בגמרא - תניא היה רבי מאיר אומר גדול עונשו של לבן יותר מעונשו של תכלת משל למה הדבר דומה למלך בשר ודם שאמר לשני עבדיו לאחד אמר הבא לי חותם של טיט ולאחד אמר הבא לי חותם של זהב ופשעו שניהם ולא הביאו איזה מהן עונשו מרובה הוי אומר זה שאמר לו הבא לי חותם של טיט ולא הביא. ופירשו התוס' חותם של טיט - מה שמדמה חותם של טיט לציצית שכן עושין לעבדים והציצית מעיד על ישראל שהם עבדי הקב"ה.

ועל פי דברינו יש להוסיף שחותם של טיט עושים לעבדים, אבל חותם של זהב המשווה בגמרא לתכלת הוא חותם של בנים ומעיד על ישראל שהם בנים לה', שהתכלת הוא נוי והידור הנאה לבני המלך, ומתוך כך נזכור את מעמדנו כבנים למקום ונשמור את מצוותיו ונהיה קדושים.

ובזה יתיישב לנו דבר פלאי מאד, מה טעם סיבב הקב"ה שבזמן הגלות התכלת אינה מצויה, ונמנעת מאתנו האפשרות לקיים מצות ציצית בשלמותה, שהרי כל המצוות נוהגות בכל דור, מלבד המצוות הקשורות במקדש וארץ ישראל אשר נובעות מהיות משכן ה' בתוכנו, ובהעדרו לא נוהגות המצוות הכרוכות בהם. אבל התכלת שהיא מצוה שבגופו ואינה תלויה במקדש, מדוע נשתנתה מכל המצוות שנמנע מלקיימה בעת הגלות. ועל פי מה שנתבאר כאן שהתכלת היא חותם של בנים ומצוותה נובעת מיחס הקירבה של בנים אתם לה' אלוהיכם, וכדאיתא במאמרם שהובא לעיל, שהתכלת מורה שכיסאו ית"ש עלינו דהיינו שכינתו בתוכנו, מובן הקשר בין מציאות התכלת להשראת השכינה, שכשהמקדש על מכונו והשכינה שרויה בישראל מזמין הקב"ה את התכלת [שהוא צבע נדיר ויקר ובגמרא - תנו רבנן חלזון זהו גופו דומה לים ובריתו דומה לדג ועולה אחד לשבעים שנה ובדמו צובעין תכלת לפיכך דמיו יקרים (מנחות מד.)] אבל בזמן הגלות שישנו מצב של הסתר פנים וחסרון גילוי שכינה, לכך מנע הקב"ה מאתנו את המעלה של התעטרות בתכלת. ויחזור אלינו עם ביאת המשיח במהרה בימינו.

* * *

אמר רבי אליעזר, משל למלך שכעס על בנו ובידו חרב הינדית (מארץ הודו), ונשבע שהוא מעבירה על בנו על ידי שהכעיס לאביו. אמר המלך, אם אני מעבירה על צוואר בני אין לו חיים, ואחר כך מי ירש אותי ומלכותי. וגם כן לבטל את גזירתי אי אפשר. מה עושה המלך, הכניס החרב לגרתיקה והעבירה על ראשו. נמצא לא הזיק את בנו וגם לא ביטל את גזירתו. רבי חגיגא אמר, משל למלך שכעס על בנו, היתה